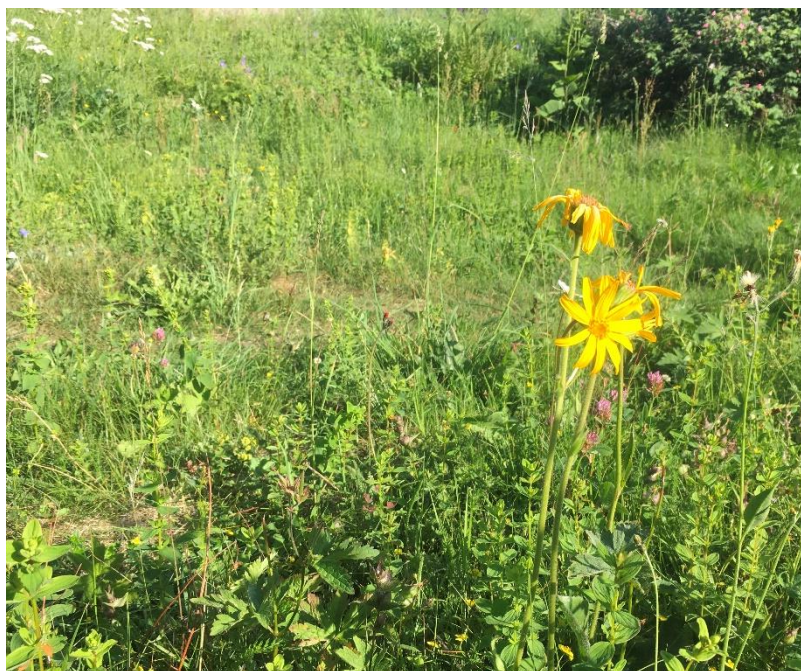

Skjøtselsplan for Haraldshaugen, Oslo kommune, Oslo og Viken fylke

Oppfølging av tradisjonell slåttemark som utvalgt
naturtype

Skjøtselsplan for Haraldshaugen, Oslo kommune, Oslo og Viken fylke

Forfattere: Maria K. Hertzberg

Publisert: 09.03.2022

Antall sider: 36 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Statsforvalteren i Oslo og Viken

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Hertzberg, M.K. 2022. Skjøtselsplan for Haraldshaugen, Oslo kommune, Oslo og Viken fylke. Oppfølging av tradisjonell slåttemark som utvalgt naturtype. Biofokus-rapport 2022-022. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Slåttemark med mye brudespore m.m. / Solblom / Stjernetistel / Fremmedarten hagelupin / Grov nattfiol. Foto: Maria K. Hertzberg

Biofokus rapport 2022–022

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-058-8

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Utarbeidelse av skjøtselsplanen for Haraldshaugen, i Oslo kommune er utført av Biofokus på oppdrag fra Statsforvalteren i Oslo og Viken. Skjøtselsplanen gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av den trua naturtypen slåttemark, og er i samsvar med handlingsplanen for Utvalgt naturtype slåttemark. Den baserer seg på feltbefaring og intervjuer med grunneieren.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort beskrivelse av slåttemark på Østlandet. Andre del er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene.

Som vedlegg finnes en beskrivelse av den verdifulle naturtypen som inngår i drifta. Den genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Miljødirektoratets naturbase.

Biofokus takker Statsforvalteren i Oslo og Viken for godt samarbeid i prosessen med skjøtselsplanen. Vi takker også grunneier og skjøtselsansvarlig Yngvil Ørstavik Zachrisson for faktaopplysninger, god dialog og verdifulle innspill til planen.

Oslo, 9. mars 2022

Maria K. Hertzberg

Eng med blant annet mye av orkidéen brudespore på vollen foran hytta. Foto: Maria K. Hertzberg.

Innhold

1	Slåttemark på Østlandet	5
2	Skjøtselsplan for lokalitet Haraldshaugen	8
2.1	Innledning	9
2.2	Hensyn og prioriteringer	11
2.3	Tradisjonell og nåværende drift	11
2.4	Aktuelle erfaringer med skjøtselen	14
2.5	Artsmangfold og eventuelle observerte endringer	14
2.6	Mål for verdifull slåttemark	15
2.7	Restaureringstiltak	16
2.8	Skjøtselstiltak	18
2.9	Oppfølging av skjøtselsplanen	20
3	Kilder	22
4	Vedlegg	23
4.1	Bilder	23
4.2	Naturtypelokalitet(er)	29
4.3	Artsliste	31
4.4	Tiltakslogg, grunneiers/drifters notater	34
4.5	Overvåkning, log	35

1 Slåttemark på Østlandet

Tradisjonelle slåttemarker er naturenger i inn- og utmark med ville plantearter, som har blitt slått for å skaffe vinterfôr til husdyra. Slåttemarkene ble gjerne slått seint i sesongen, etter at de fleste plantene hadde blomstra og satt frø. De er ofte overflatelydd for stein, men har i mindre grad vært oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og er ikke- eller i liten grad gjødsla. Slåttemarkene har tradisjonelt vært høstbeita og kanskje også vårbeita. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer imidlertid fra sted til sted.

Slåttemarkene er ofte urterike (blomsterrike), og omtales gjerne som «blomsterenger». De huser også ofte et stort mangfold av insekter. Artssammensetningen i slåttemarkene kan variere mye på grunn av forskjeller i jordsmonn, høyde over havet m.v. Etter fuktighetsforholdene skilles det mellom tørreng, friskeng og fukteng.

I tørr-friskengene på Østlandet vokser vanlige arter som grasene gulaks og engkvein, samt bleikstarr, ryllik, blåklukke, tepperot, øyentrøst, gjeldkarve, smalkjempe, tiriltunge, hårsveve, småengkall, prestekrage, engtjæreblom, engnellik, storblåfjær, hvitmaure, rødkløver, engknoppurt og rødknapp, men også sjeldnere arter som den trua arten solblom.

To enger i Flesberg. Over: Tørreng med engtjæreblom, prestekrage, gulaks, tiriltunge, stemorsblom. Bildet t.h viser kattefot som ofte vokser tørt og på grunnlendt mark. Under: rikere og friskere eng med brudespore, hjertegras (bilde t.h), harerug, blåfjær, småengkall, rødkløver, gulaks, fuglevikke, tepperot m.m. Alle foto: Ellen Svalheim.

Hvis jordsmonnet har litt kalkinnhold kan man også finne gulmaure, vill-løk, flekkgrisøre, vill-lin, flekkmure, rundskolm, fagerknoppurt, dunkjempe, smalfrøstjerne, marianøklebånd, orkideer som brudespore og hvitkurle, grasarter som dunhavre og hjertegras samt den lille bregnen marinøkkel. Også den sørlige orkideen søstermarihånd kan inngå i slike enger. I seterområdene tilkommer fjellarter som fjelltimotei, setermjelt, blåmjelt, fjellbakkestjerne, fjellfiol og fjellnøkleblom.

Stølsvoll i Valdres med prestekrage, blåklukke, småengkall, fjellgulaks og ulike marinøkler. I seterområdene vokser gjerne engarter fra lavlandet sammen med fjellplanter som fjelltimotei (t.h.). Begge foto: Ellen Svalheim.

I frisk slåttemark (dvs. litt fuktigere eng) vokser relativt høyvokste arter som skogstorkenebb, hvitbladtistel, rød jonsokblom, enghumleblom, og ballblom, men også lavere arter som gulaks, ryllik og harerug vokser der. Litt kalkkrevende arter som skogmarihånd og stortveblad kan forekomme, og i fjellet kommer arter som svartopp til. Fuktenger domineres gjerne av gras- og starrarter samt vanlige arter som enghumleblom og myrfiol. Hanekam kan også være et karakteristisk innslag. Hvis fuktenga er kalkpåvirket kan man finne mer krevende arter som stortveblad.

Frisk- fuktig eng i Kongsberg kommune med bl.a. ballblom, skogstorkenebb, enghumleblom, engsyre. T.h.: I fuktige enger på Østlandet vokser gjerne hanekam. Foto: Ellen Svalheim.

Mange gamle slåttemarkar brukes i dag til beite eller er grodd igjen. «Tradisjonelle» slåttemarkar har derfor blitt svært sjeldne og det er spesielt viktig at gjenværende slåttemarkar holdes i hevd. Generelle restaurerings- og skjøtselstiltak er omtalt i veiledningsheftet, og konkrete råd for skjøtsel av din lokalitet beskrives i denne skjøtelsplanen. Nærmere omtale av ulike plantearter fra engene finnes i Bondens kulturmarksflora for Østlandet (Bele et al. 2011). Mye av denne teksten om slåttemark på Østlandet er hentet fra den.

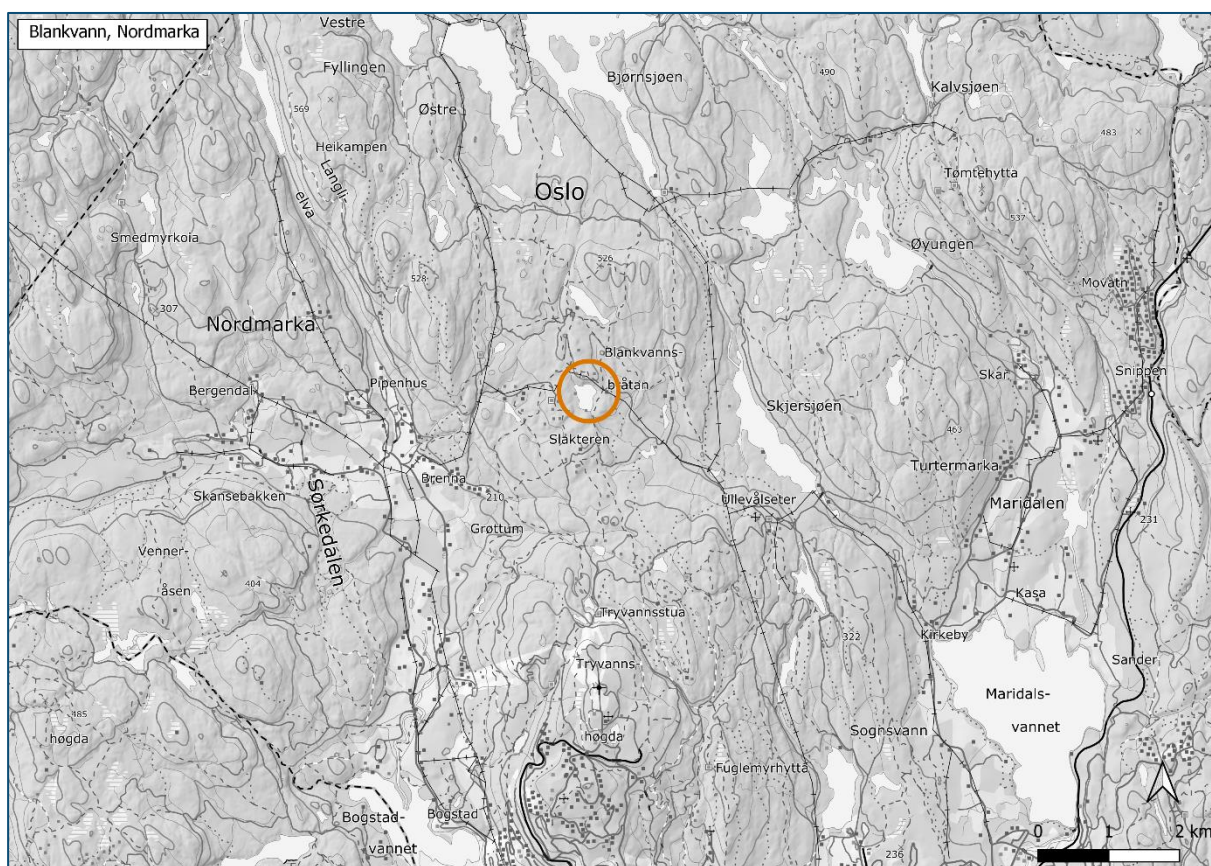
2 Skjøtselsplan for lokalitet Haraldshaugen

GRUNNEIER: Yngvil Ørstavik Zachrisson (østre del)		ANSVAR SKJØTSEL: Yngvil Ørstavik Zachrisson (østre del)		LOKALITETSVERDI I NATURBASE ¹ : Ny / A
DATO UTARBEIDING AV 1.SKJØTSELSPLAN: 09.03.22		DATO BEFARING (1.SKJ.PL.): 30.06.21		
DATO REVIDERING: -		DATO BEFARING (REVIDERING): -		
KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER (TELEFON, BEFARING, EPOST MM): Befaring med grunneier. Telefon og e-postkontakt med grunneier ifm. ferdigstillelse av plan.				
1.SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV: Maria K. Hertzberg REVIDERT UTGAVE UTFORMET AV: -			FIRMA: Biofokus	
UTM SONE LOKALITET(ER): 32 W	NORD: 6655714	ØST: 592841	GNR./BNR.: 67/14	
LOKALITET: Haraldshaugen		NÅVÆRENDE AREAL PÅ SKJØTSELSPLAN-/NATURBASE LOKALITET: Ca. 8 daa (skjøtselsplanareal) Naturbaselokalitet inkludert nabotomt gnr. bnr. 67/13 er 13 daa	AREAL (ETTER EVENTUELL RESTAURERING): -	
DEL AV VERNEOMRÅDE: Ja, Blankvann landskapsvernområde HVILKET VERN: Landskapsvern		DEL AV UTVALGT KULTURLANDSKAP: Nei, men Blankvannsbråtan som er en del utvalgte kulturlandskap Nordmarkaplassene ligger rett sørøst for lokaliteten.		

¹ Verdisettingen er definert etter DN Håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007) og faktaark for slåttemark, utformet av Ellen Svalheim (Svalheim upubl).

2.1 Innledning

Lokaliteten befinner seg rett nord for Blankvann i Blankvann Landskapsvernområde i Nordmarka (Figur 1). Slåttemarken ligger sørvendt på rundt 400 m.o.h. i sørboreal vegetasjonssone og svakt oseanisk seksjon (Moen 1998). Blankvann og områdene rundt ligger som en kalkrik øy i et geologisk landskap med i hovedsak næringsfattige bergarter, og berggrunnen på lokaliteten er kalkrik og består av skifer med lag av kalkstein, kalkholdig skifer, leirskifer og sandstein (NGU 2022a). Over berggrunnen er det et tynt til usammenhengende morenelag, og i partier stikker berget fram (NGU 2022b). Sørøst for lokaliteten ligger Blankvannsbråtan med slåttemarker som er del av det utvalgte kulturlandskapet Nordmarkaplassene med egen forvaltningsplan (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 2010), rett øst ligger det en eng til som skjøttes med slått, og det er også engareal videre vestover. Den vestre enga (gnr. bnr. 67/13) og enga på denne tomten (gnr. bnr. 67/14) henger delvis sammen, og disse er kartlagt som én sammenhengende lokalitet, men med hver sin skjøtselsplan.

Figur 1. Blankvann, som lokaliteten ligger ved, befinner seg i Nordmarka ikke så langt fra Sørkedalen. Lokaliteten ligger nord for Blankvann.

Det er basiskartlagt i 2016, men det er ikke tidligere kartlagt verdifulle naturtyper etter DN13 eller MI i skjøtselsplanområdet og det foreligger ingen tidligere registreringer av arter (Artsdatabanken 2022, Naturbase 2022). Lokaliteten er i 2021/2022 nykartlagt etter DN-Håndbok 13 med oppdaterte faktaark (Svalheim 2018, upub.) og befaring av lokaliteten ble utført den 30. juni 2021 i pent vær. Lokaliteten er i denne omgang kartlagt som slåttemark med svært viktig verdi (A-verdi) og er dermed kategorisert som utvalgt naturtype (Figur 2). Under følger en beskrivelse av slåttemarkarealene som finnes innenfor denne tomten (gnr. bnr. 67/14), for beskrivelse av hele lokaliteten også med nabotomten gnr. bnr. 67/13 henvises det til vedlegg.

Slåttemarka er kalkrik og består av både tørre og friske utforminger. Iht. NiN dominerer sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-8) og her forekommer blant annet arter som solblom (EN – sterkt truet), marianøkleblom (VU – sårbar), hjertegras (NT – nær truet), brudespore, fagerklokke, prestekrage, engnellik, legeveronika, harerug, storengkall, grov nattfiol og gulaks. Bakkesøte ble registrert på lokaliteten i 2020. I grunnlendte partier er det sterkt kalkrik tørreng med klart hevdpreg (T32-C-18) med blant annet stjernetistel (NT), bakketimian (NT), flekkgrisøre (NT), dunkjempe, storblåfjær, engnellik, hvitmaure, jonsokkoll, engknoppurt og markjordbær. Klassifiseringen av enga etter NiN er revurdert sammenlignet med kartleggingen etter Miljødirektoratets instruks i 2016. Solblom (EN) ble funnet ny for lokaliteten ved befaring i 2021. Til sammen er det registrert 43 engarter i lokaliteten, hvorav 28 arter er regnet som kjennetegnende arter/tyngdepunkter/skillearter for semi-naturlig eng. For fullstendig artsliste se vedlegg. Deler av enga er noe mer gjengrodd og artsfattig, men med fortsatt en del slåttebetegnede arter.

Solblom (EN) er registrert i lokaliteten. Det ble i 2021 funnet flere fertile individer og den ble også registrert flere plasser enn tidligere. Solblom forekommer også på engene på Blankvannsbråtan, samt på engene vest for denne lokaliteten, og arten har derfor en ganske god forekomst i området.

Det er en del fremmede arter (Artsdatabanken 2018a) rundt hytta, men også spredt i slåttemarkslokaliteten. Blant annet er det hagelupin (SE – svært høy risiko), gravmyrt (SE), legepestrot (SE), gravbergknapp (SE), hjertebergblom (HI – høy risiko), prakttoppklokke (HI), rødsveve (HI), ugrasklokke (PH – potensielt høy risiko), ungarsk syrin (PH), m.m. Se liste i vedlegg.

Figur 2. Avgrensning av lokalitet med slåttemark på gnr. bnr. 67/14 og gnr. bnr. 67/13. Denne planen gjelder kun for arealene innenfor gnr. bnr. 67/14, Haraldshaugen, dvs. østre halvdel av lokaliteten. Lokaliteten er nykartlagt i

2021/2022. Blankvann i sør. Mot øst er gnr. bnr. 67/15 som også får skjøtselsplan i 2022, og de åpne arealene i sørøst tilhører Blankvannsbråtan.

2.2 Hensyn og prioriteringer

Det er registrert flere kulturmarksarter som er i tilbakegang i Norge på slåtteeenga, og blant annet rødlisteartene solblom (EN) bør en følge med på. Denne arten er karakterart for slåttemark i god hevd og bør følges opp med telling annet hvert år for å se om hevdene er riktig.

Lokaliteten krever restaurering i form av fjerning av oppvoksende trær/oppslag og busker, samt bekjempelse av fremmede arter/problemarter. Det er en del fremmede arter og problemarter i enga, i tilknytning til gamle steinbed og spredt rundt hytta. Det er viktig å slå ned på disse artene slik at de ikke brer seg videre utover og fortrenger helt den steds egne vegetasjonen. Dette vil være det beste for det biologiske mangfoldet i enga og fjerning av fremmede arter bør være av høy prioritet. Se videre under tiltak. Dersom det er et ønske om å bevare noen av de fremmede artene og problemartene, bør disse begrenses til steinbed rundt hytta og en bør kontinuerlig påse at de fremmede artene og problemartene ikke sprer seg ut fra disse. Lupiner vil være en av de viktige artene å slå ned på.

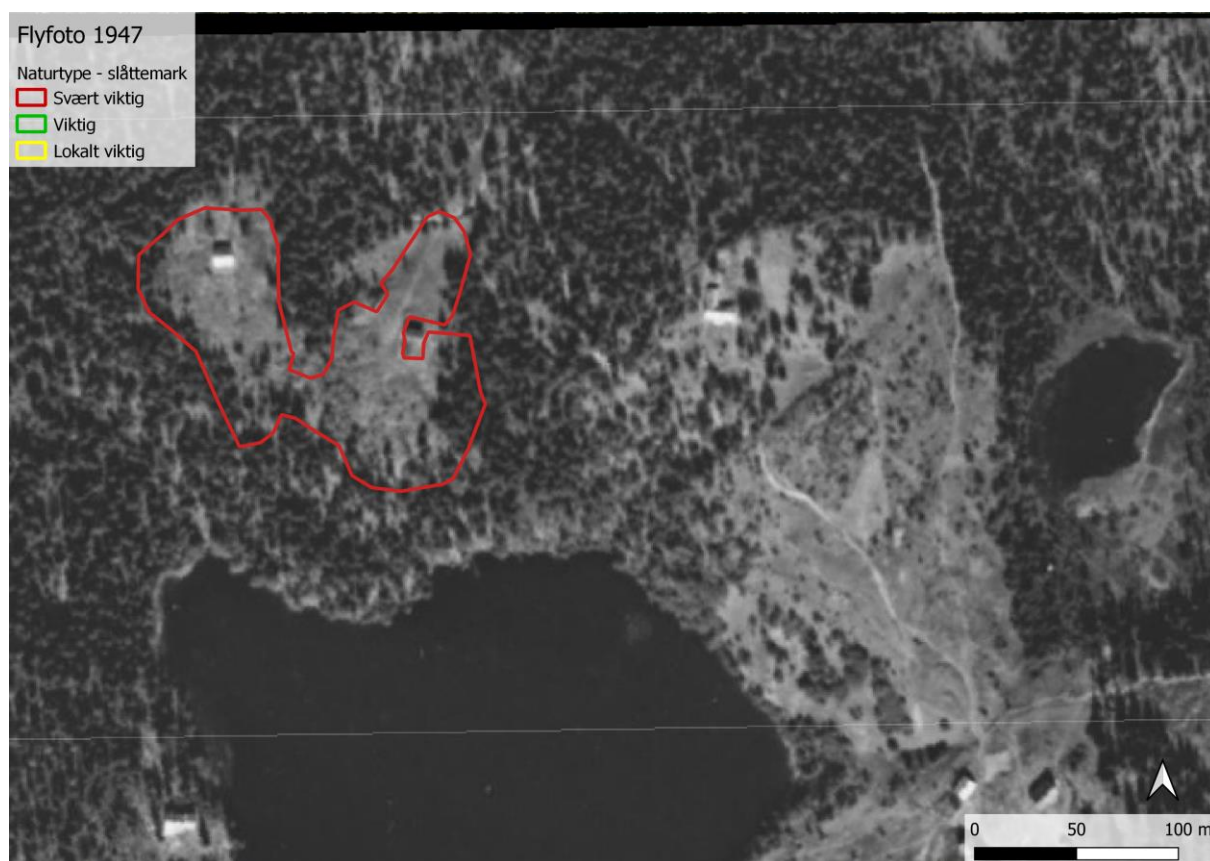
Slått i kombinasjon med jevnlig rydding av busker og oppvoksende trær er også et høyt prioritert tiltak. Ved slått må man passe på å ikke gjøre slik at fremmede arter og problemarter sprer seg til nye deler av enga.

Ved skjøtsel med slått bør arealene på topp-partiet rundt hytta/vollen prioriteres først da disse er lettest å skjøtte, men dersom man har mulighet for det bør også arealene nedover lia, samt bak hytta slås. Det vil trolig være litt utfordrende å slå i lia ned mot vannet, men trolig kan det være litt enklere ved bruk av kantklipper.

Grunneier har trolig ikke selv kapasitet til å skjøtte engene, men kan leie inn folk for å gjøre det. Dette må i så fall organiseres av grunneier da det krever egne tillatelser for å kjøre inn til området. Trolig vil skjøtsel være mulig tidligst fra sommeren 2023, men kapasitet påvirker dette. Det er ganske store arealer som potensielt kan skjøttes og grunneier må tilpasse hvor mye areal som skjøttes eller hvilke tiltak som prioriteres i forhold til kapasitet. Fjerne fremmede arter som sprer seg og forhindre gjengroing med busker kan for eksempel være det som prioriteres først, dersom det blir vanskelig å gjennomføre alle tiltak.

2.3 Tradisjonell og nåværende drift

I likhet med de andre hyttene i området er denne også bygget på 1920-tallet. Det er noe usikkerhet knyttet til tidligere bruk, men trolig har Blankvannsbråtan i sørøst blitt brukt områdene enten til beite eller slått, men dette er i så fall en god stund siden og dette kan ikke bekreftes/avkreftes av dagens grunneier. Området har vært åpent hele tiden siden hytta ble bygget. Det har ikke vært slått de siste 30-40 årene, men vegetasjonen har blitt holdt nede hele tiden og fram til i dag. Dagens grunneier overtok hytta rundt 2000 og slo noen felter med ljà rundt 2010/2011, men det er ikke drevet systematisk slått ellers. For noen år siden ble det åpnet opp en del sørover, hvor flere trær (ca. 25) nedover mot blankvann ble felt. Det er også ryddet en del kratt, men det er ikke utført systematisk årlig slått på hele arealet. Det er ikke ryddet noe kratt og trær utover dette de siste årene.

Figur 3. Områdene rundt Blankvann anno 1947. Landskapet var mer åpent den gang, men enga i lokaliteten ser ut til å ha hatt ca. samme utstrekning som i dag tidligere. Blankvannsbråtan sees i sørøst.

Figur 4. Områdene rundt Blankvann anno 2016. Landskapet er fortsatt åpent, men det er noe mer gjengrodd i partier.

Figur 5. Haraldshaugen. Gjengitt med tillatelse fra grunneier.

Figur 6. Haraldshaugen anno 1939. Gjengitt med tillatelse fra grunneier.

2.4 Aktuelle erfaringer med skjøtselen

Grunneier har tidligere forsøkt å slå med ljå, men det er tidkrevende og tungt arbeid, og det er også ganske store arealer som potensielt kunne vært slått. Slått er trolig mest aktuelt på vollen foran hytta foreløpig, dette er også det letteste arealet å skjøtte.

Lupiner har spredt seg noe mer de siste årene.

2.5 Artsmangfold og eventuelle observerte endringer

I 2021 ble det til sammen registrert 43 engarter i lokaliteten, hvorav 28 arter er kjennetegnende arter/tyngdepunkter/skillearter for semi-naturlig eng, og 6 av disse er rødlistede (NT – nær truet, VU – sårbar, EN – sterkt truet). Det er ganske gode forekomster av engtilknyttede og kravfulle arter på engene rundt hytta. Av eng-tilknyttede arter ble det i 2021 blant annet funnet rødlisteartene solblom (EN), marianøkleblom (VU), hjertegras (NT), stjernetistel (NT), bakketimian (NT), flekkgrisøre (NT), samt brudespore, grov nattfiol, hvitmaure, engknoppurt, prestekrage, harerug, fagerklokke, knollerteknapp, gulaks, dunkjempe, storblåfjær, hårsveve og markjordbær. Solblom (EN) ble funnet ny for lokaliteten ved befaring i 2021.

I 2021 var det ca. 21 fertile solblomrosetter på enga, rett vest/sørvest for hytta.

2.6 Mål for verdifull slåttemark

HOVEDMÅL FOR LOKALITETEN(E):

Videreutvikle og opprettholde arealer med åpen, urterik slåtteeeng, med tilhørende arts mangfold. Forekomster av fremmede arter og problemarter skal reduseres i forhold til dagens situasjon, og det skal være mindre oppslag.

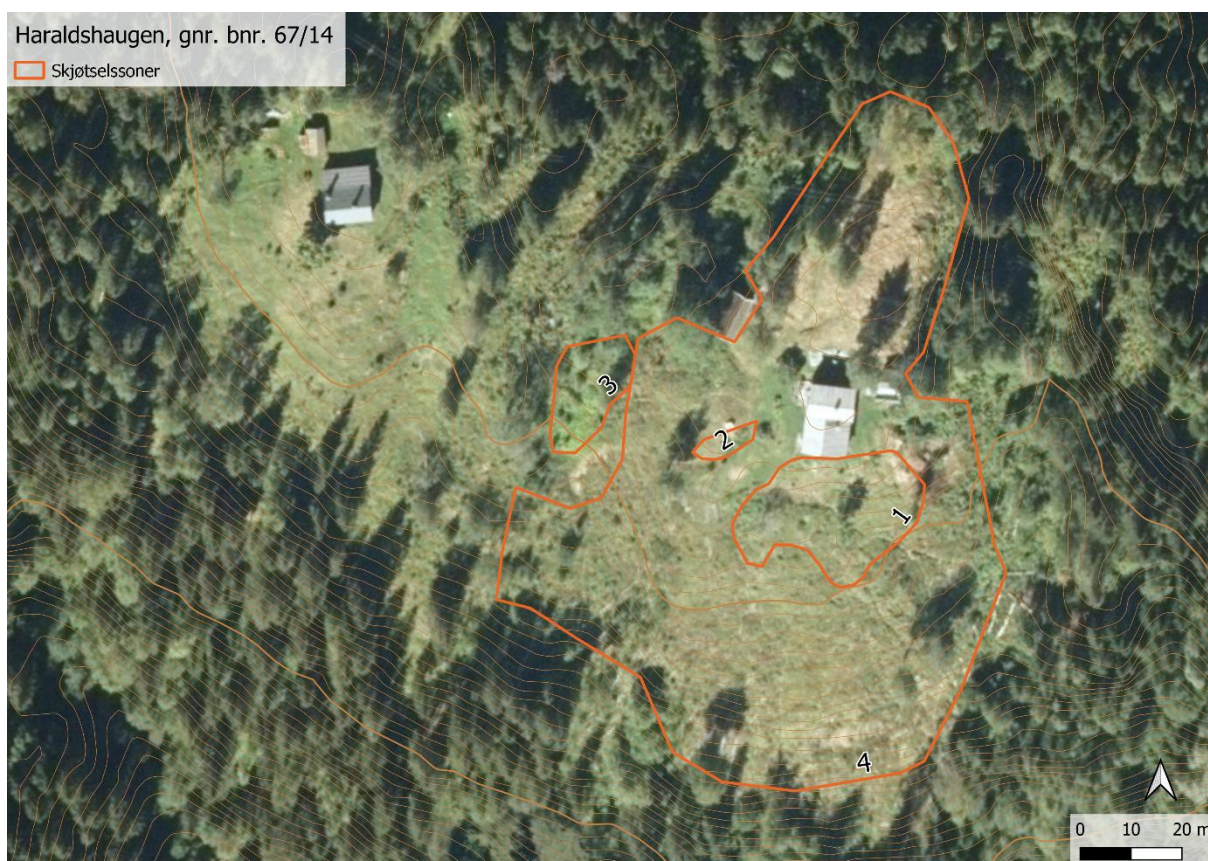
EVENTUELLE SPESIFIKKE MÅL FOR DELOMRÅDER:

- Enga skal være tilnærmet fri for fremmede arter og problemarter (alle soner).
- Fjerne løvoppslag, småkratt og kvisthauger (alle soner).
- Starte et hevdregime for slåttemarken med slått årlig (alle soner).
- Spredte større enkelttrær kan beholdes (f.eks. spissslønnen på «tunet» sør for hytta, samt enkelte seljer, rogn) (alle soner).

TILSTANDSMÅL FOR ENKELTE AV ARTENE:

Solblom: Sikre fortsatt levedyktige bestander på slåtteeenga. Målet er å øke bestanden.

Stjernetistel, hjertegras, marianøkleblom, flekkgrisøre, bakketimian, grov nattfiol, brudespore, engknoppurt, hvitmaure, storblåfjær, fagerklokke, harerug: Skal ha stabile og gunstige levekår uten å stå i fare for å bli fortrent av fremmede arter eller skygges ut av vedvekster/busker. Artene skal fortsatt forekomme i lokaliteten

Figur 7. Skjøtselssoner innenfor lokaliteten. De vestlige arealene av slåtteenga (gnr. bnr. 67/13) behandles av annen skjøtelsesplan. Nr. i kart henviser til nr. i tabeller nedenfor.

2.7 Restaureringstiltak

RESTAURERINGSTILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
Sone 1 – Parti med en del fremmede arter/problemarter: gravmyrt, gravbergknapp, hagebergblom, hagenellik, krøll-lilje, akeleie, ugrasklokke, toppklokke m.m. Fremmede arter må bekjempes. Luking av fremmede arter før de får satt frø er mest effektivt. Må følges opp etter slåttene også. Gravbergknapp, ugrasklokke og gravmyrt er det spesielt viktig å ta tak i, men alle fremmedartene/problemartene bør fjernes. For gravbergknapp er manuell luking av alle skudd det mest effektive tiltaket. Dette må gjøres svært nøye slik at ingen rotbiter eller stengelbiter blir liggende igjen da dette kan gi opphav til nye planter. Det er mest tidkrevende det første året. Erfaringer fra Hovedøya tilsier av arbeidet neste	Høy prioritet 2022 - årlig	0,6 daa/ sone 1	Mai-september

år er betydelig mindre så lenge en har vært nøye det første året. Kan gjøres på høsten. Gravmyrt lager ikke frø, men sprer seg med rotskudd. Grav opp hovedplanten først, og følg "trådene" slik at du kan grave opp alle småplantene som sitter på den. Bruk først greip for å løsne røttene over hele området. Så går du over til håndarbeid og lukegaffel og fjerner plantene en for en. Om det skulle bli sittende igjen noen småplanter her og der, drar du dem opp etter hvert som de dukker opp. Ugrasklokke sprer seg både med frø og jordstengler. Fjerne før de får satt frø for å hindre frøspredning, samt manuell luking/fjerning av røtter. Kutte toppen av pålerøttene, dvs. toppen som ligger rundt 5-10 cm under jordoverflaten.			
Sone 2 – Parti med mye av fremmedarten hagelupin. Hagelupin finnes også noe spredt utenfor sonen, særlig ved det røde uthuset. Bekjempelse av hagelupin: Lupin spres hovedsakelig med frø og fjerning av planter bør utføres før frøsetting for å unngå spredning til nye steder (samt forhindre at frøbanken blir større – frøene kan være spiredyktige i lang tid). Planten kan også utvikle spiredyktige frø fra planter som er slått under blomstring, så fjerning før blomstring er lurt. Hvis plantene er i blomst når de lukes, må de samles i poser for tørking/kompostering (obs! lupin kan også spre seg vegetativt med jordstengler). Nedkapping må gjennomføres før blomstring og forekomsten slås så langt ned mot bakken som mulig, slik at man får med unge individer og begrenser gjenveksten. Tiltaket gjentas etter 1,5-2 måneder for å hindre at gjenveksten utvikler modne frø. Det anbefales slik nedkapping to ganger per sesong i 3-5 år for bekjempelse av hagelupin. Deretter kan det være tilstrekkelig med nedkapping en gang per sesong for å gradvis utarme bestanden. Den langvarige frøbanken til hagelupin tilsier oppfølging i mange år.	Høy prioritet 2022 - årlig	0,046 daa/ sone 2	Mai- september
Sone 3 – Parti med mye av fremmedarten legepestrot. Arten er i ferd med å spre seg i det fuktige siget. Bekjempelse av legepestrot: Legepestrot sprer seg først og fremst ved hjelp av jordstengler og røtter. Den tøffeste	Høy prioritet 2022 - årlig	0,26 daa/ sone 3	Mai- september

kampen er derfor å hindre dette. En aktuell metode kan være å grave opp forekomsten. Du kan legge planteavfallet på en presenning til tørking. Jordstengler og røtter samles i svarte søppelsekker og leveres til forbrenning. Disse skal ikke kastes i vanlig søppel. Kontakt gjerne ditt nærmeste renovasjonsselskap. Unngå å flytte jord fra området der disse artene vokser. Husk å gjøre reint utstyr som er brukt i arbeidet før det brukes på andre steder.			
Alle soner – Fremmede arter finnes også spredt i hele lokaliteten (også sone 4) og det bør settes av en del ressurser til å bekjempe fremmede arter på hele enga.	Høy prioritet 2022-kontinuerlig	Alle soner	sommer
Alle soner – Rydding av oppslag av løv- og buskkratt årlig/ved behov med ryddesag/hagesaks. Arbeidet skal utføres i august under slåttten eller rett etter, ikke tidligere for å unngå skader i blomstringstiden, ikke senere for å ha god effekt på løvkrattet. Alt avfall fjernes umiddelbart fra området. Gjøres flere år dersom nødvendig. Gammelt kvistavfall fra tidligere rydding fjernes.	2022-kontinuerlig	Alle soner	sommer

2.8 Skjøtselstiltak

Slått

SLÅTTETILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UK)
Årlig slått av areal som er avgrenset som sone 4 i Figur 7, de mest grunnlendte partiene f.eks. der det vokser stjernetistel trenger ikke årlig slått og her holder det å rydde busker og fremmede arter. Arealene i sone 1 og 2 slås etter at fremmede arter er fjernet. Slått med tohjuling, ryddesag med trekantblad, ljå eller lignende avhengig av terrengforhold. Etter slått bakkettørkes høyet i 2-3 dager før det rakes sammen og alt av plantemateriale fjernes fra engene. Slåtteavfall kan deponeres utenfor engene, men der man ikke risikerer næringstilsig. Vend gjerne høyet 1-2 ganger i løpet av bakkettørkeperioden, det kan bidra	2022-årlig	7 daa/ sone 4	Ca. 15. juli – 15. august, kan godt være utover i august. Bruk solblom som mål på slåttetidspunkt. Skal ha modne frø før slått.

til å spre frøene. Ved dårlig vær bør vått høy ikke bli liggende så lenge at det går i oppløsning og tilbakefører næring til enga. Urterikt høy med mye frø kan med fordel flyttes og tørkes andre steder enn der det ble slått for å bidra til spredning av arter. Raking/riving som danner små sår i vegetasjonsdekket er viktig for at frø av urter skal kunne frø seg effektivt. Gjødsel må ikke brukes på enga. Det er viktig å prøve å forhindre videre spredning av fremmede arter i enga. Ved slått er det fare for at man kan spre fremmedartene til nye deler av enga. Derfor bør en prøve å luke fremmedartene før slått.			
Kantsoner kan gjerne spares for insektlokaliteter, og slås annethvert år. Følg samme prosedyre som over ved slått.	2022-årlig	Alle soner	Slutten av august annet hvert år.

Generelt gjelder for skjøtselsslått:

- Slått bør skje etter at de fleste artene har blomstret og satt frø (som regel ikke før i siste halvdel av juli). Slåttetidspunktet vil variere fra år til år ut fra variasjoner i været og vekstsesongen. Følg derfor med på blomstring og frøsetting!
- Graset bakketørkes 2-3 dager før det fjernes fra området.
- Områdene kan slås med liten lett traktor med slåmaskin, tohjulsslåmaskin eller ljå, avhengig av bratthet. Kantklipper med skjæreblad kan benyttes på mindre areal der det er vanskelig å komme til med maskiner.
- Ikke bruk tunge maskiner, spesielt i de fuktige partiene, som kan påføre komprimering av jorda og kjøreskader.
- Unngå bruk av kunstgjødsel, gylle eller husdyrgjødsel.

Andre aktuelle skjøtselstiltak

TILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UK)
Solblom: Følges opp med telling av fertile individer annet hvert år, disse koordinatfestes. Antall fertile individer samt koordinater for 2021 finnes i vedlegg.	2023-deretter	Alle soner	Før slått

	annethvert år		
--	------------------	--	--

Figur 8. Utbredelse av solblom (EN) innenfor lokaliteten.

2.9 Oppfølging av skjøtselsplanen

NESTE REVIDERING/EVALUERING ÅR:

2031 (men sjekk om det trengs justering av planen i 2026)

BEHOV FOR YTTERLIGERE REGISTRERING AV SPESIFIKKE NATURTYPER OG/ELLER ARTSGRUPPER:

Ja, insektfaunaen, spesielt sommerfugler og veps (humler / bier) bør kartlegges. Blomsterrike, solvarme enger, og med partier med bar jord slik som her tilsier potensiale for insekter. Man kan også se etter beitemarksopp på høsten. Forekomstene av solblom (EN) bør overvåkes annethvert år, for å kontrollere at tiltakene har en gunstig effekt.

GJENNOMFØRTE ELLER PÅBEGYNT TILTAK:

Det er blitt ryddet trær og busker, men det er ikke gjennomført systematisk slått de siste årene.

PERSON(-ER) SOM HAR ANSVAR FOR Å GJENNOMFØRE TILTAKENE I SKJØTSELSPLANEN:

Yngvild Ørstavik Zachrisson

3 Kilder

- Artsdatabanken. 2018a. Fremmedartslista 2018. <https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>
- Artsdatabanken. 2018b. Norsk rødliste for Naturtyper 2018. <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Artsdatabanken. 2021. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>
- Artsdatabanken og GBIF Norge. 2022. Artskart - internettportal for artssøk. <http://artskart.artsdatabanken.no/>
- Bele, B., Norderhaug, A. og Svalheim, E. J. 2011. Bondens kulturmarksflora for Østlandet. Bioforsk Midt-Norge, Stjørdal.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2. utgave 2006 (oppdatert 2007). DN-håndbok 13. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus 2010. Forvaltningsplan for Nordmarksplassene; Blankvannsbråten, Finnerud, Slagtern og Svartor. https://www.statsforvalteren.no/siteassets/utgatt/fm-oslo-og-akershus/dokument-fmoa/landbruk-og-mat/miljotiltak/forvaltningsplan-nordmarksplassene-2010_2015.pdf
- Miljødirektoratet. 2022. Naturbase. <http://kart.naturbase.no/>
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. Statens Kartverk, Hønefoss.
- NGU. 2022a. Interaktivt berggrunnskart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste. <https://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>
- NGU. 2022b. Interaktivt løsmassekart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste. http://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/
- Svalheim, E. J. upubl. Utkast til faktaark for naturtypen slåttemark, versjon 29. nov 2014, revidert 2018.

4 Vedlegg

4.1 Bilder

Figur 9. Enga sett sørover fra hytta. Det er spredt med fremmede arter og problemarter i slåttemarken, samt småbusker og lauvoppslag. Foto: Maria K. Hertzberg.

Figur 10. Problemartene/fremmedartene gravmyrt, krøll-lilje, hjertebergblom, akeleie, hagenellik m.m. Sone 1. Foto: Maria K. Hertzberg.

Figur 11. Fremmedarten gravmyrt (nedre venstre hjørne) er på vei til å vokse inn i området med stjerneistel (NT) og annen opprinnelig tørreng-flora. Foto: Maria K. Hertzberg.

Figur 12. Rødlistearten stjernetistel (NT) ble funnet med 14 individer på tørrbakkene sør for hytta. Foto: Maria K. Hertzberg.

Figur 13. Rødlistearten bakketimian (NT) vokser på de kalkrike tørrbakkene sammen med stjernetistel (NT). Foto: Maria K. Hertzberg.

Figur 14. Orkidéen grov natfjol ble funnet noen få steder. Foto: Maria K. Hertzberg.

Figur 15. Orkidéen brudespore finnes relativt rikelig i lokaliteten. Foto: Maria K. Hertzberg.

Figur 16. Rødlistearten solblom (EN) i blomst i lokaliteten. Foto: Maria K. Hertzberg.

Figur 17. Rødlistearten hjertegras (NT) er vanlig i lokaliteten. Foto: Maria K. Hertzberg.

4.2 Naturtypelokalitet(er)

Figur 18. Kart over naturtypeavgrensningen til slåttemarken samt tomtegrenser. Tomten til høyre/mot øst er arealene som denne planen gjelder for. Naboene skjøtter på deler av denne tomten i sørvest.

Haraldshaugen

Slåttemark Verdi: **A** Areal: 13 daa

Innledning: Lokaliteten er nykartlagt av Biofokus v/Maria K. Hertzberg 30. juni 2021 ifm. utarbeidelse av skjøtselsplan på oppdrag for Statsforvalteren i Oslo og Viken. Verdivurdering følger oppdatert faktaark for slåttemark fra 2018.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i Blankvann landskapsvernområde, omgitt av skog, på nordsiden av Blankvann i Nordmarka i Oslo kommune. Enga består av to «separate» hoveddeler innenfor henholdsvis gnr. bnr. 67/14 og 67/13 som henger sammen i søndre deler. Berggrunnen på lokaliteten er kalkrik og består dels av skifer med lag av kalkstein, kalkholdig skifer, leirskifer og sandstein. Morenedekket tynt og usammenhengende, og i mindre partier stikker berget fram. Området ligger på rundt 400 m.o.h., er sørvendt, i sørboreal vegetasjonssone og svakt oseanisk seksjon. Rett sør for lokaliteten ligger Blankvannsbråtan med slåttemarker som er del av det utvalgte kulturlandskapet Nordmarkaplassene.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er en slåttemark (D01). Iht. NiN dominerer sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-8). I grunnlendte partier er det sterkt kalkrik tørreng med

klart hevdpreg (T32-C-18). Slåttemark er også rødlistet som kritisk truet (CR) på rødlista for naturtyper (Artsdatabanken 2018b).

Artsmangfold: I friske partier forekommer blant annet arter som solblom (EN – sterkt truet), marianøkleblom (VU – sårbar), hjertegras (NT – nær truet), bakkesøte, brudespore, grov nattfiol, hvitmaure, prestekrage, harerug, fagerklokke, blåklokke, smalkjempe, storengkall, rødknapp, knollerteknapp, fjelltimotei og gulaks. I grunnlendte partier er det blant annet stjernetistel (NT), bakketimian (NT), flekkgrisøre (NT), engknoppurt, dunkjempe, bergmynte, engnellik, tiriltunge, storblåfjær hårsveve, kattedot, engtjæreblom og markjordbær. Noen mindre rosebusker finnes. Solblom (EN) ble funnet ny for lokaliteten ved befarig i 2021. Til sammen er det registrert 76 engarter i lokaliteten, hvorav 37 arter er regnet som kjennetegnende arter/tyngdepunktarter/skillearter for semi-naturlig eng. Det er registrert 6 rødlistede arter. I 2021 var det ca. 21 fertile solblomrosetter på den østre halvdelen av enga. I de mest grunnlendte partiene er det naken og solvarm jord som trolig kan være interessant for insekter i deres livssyklus.

Bruk tilstand og påvirkning: Den østre halvdelen bærer preg av noe gjengroing med busker og oppslag, men har fortsatt et ganske åpent preg. Det er spredt og partier med en del fremmede arter her. Den vestre halvdelen skjøttes med årlig slått og her er hevd god, det er også blitt åpnet opp/ryddet mer areal de siste årene. Det er også noe fremmede arter her, men færre og mindre utbredt enn i den østre halvdelen.

Fremmede arter: Det er registrert en rekke fremmede arter i lokaliteten: hagelupin (SE), gravmyrt (SE), legepestrot (SE), gravbergknapp (SE), hjertebergblom (HI), spadebergblom (HI), prakttoppklokke (HI), rødsveve (HI), ungarsk syrin (PH), ugrasklokke (PH), busknellik (LO), takløk (LO), prydbetonie (LO), gul daglilje (LO), hageiris (LO), tusenstråle (LO). De fleste fremmedartene forekommer i den østre halvdelen, men noe finnes også rundt hustufta på den vestre halvdelen av enga. Av problemarter er det også en del krøll-lilje og akeleie.

Del av helhetlig landskap: Enga er en del av et helhetlig kulturlandskap rundt Blankvann med flere aktivt drevne slåtteenger med en rik slåtteengflora. Solblom har gode bestander flere steder i nærområdet, både på enga i vest og på Blankvannsbråtan i sørvest.

Verdivurdering: Arealet er forholdsvis stort (til sammen 13 daa med både gnr. bnr. 67/14 og 67/13) og med flere grunntyper representert, både tørre og friske utforminger. Det er foreløpig registrert over 30 tyngdepunktarter, og 6 rødlistearter, hvorav 1 sterkt truet, 1 sårbar og 4 nær truede. Den vestre halvdelen er åpen slåttemark i aktiv bruk med sein slått, den østre halvdelen er åpne områder, men hvor det ikke er utført slått. Lokaliteten ligger i et område med flere aktivt drevne slåttemark. Da lokaliteten er stor, med flere registrerte rødlistede arter (også sårbar og sterkt truet), mange tyngdepunktarter, samt større deler med god hevd, vurderes slåttemarken som svært viktig (A-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Det er laget to detaljerte skjøtelsesplaner for området, én for østre halvdel og én for vestre halvdel (Hertzberg, M.K. 2022a og Hertzberg, M.K. 2022b). I tillegg til årlig slått er det sterkt behov for å fjerne fremmede arter, særlig på den østre halvdelen, men også på den vestre halvdelen av enga. På den østre halvdelen er det også oppslag og busker som bør fjernes. Dersom det skal hogges flere trær, bør selje, rogn og evt. edelløvtrær spares. Selje er et viktig tre for pollinatorer tidlig vår. Stedegne rosebusker kan beholdes for variasjon, men bør ikke bre seg mer utover enn dagens tilstand.

4.3 Artsliste

Tabell 1: Artsliste for lokalitet Haraldshaugen, men kun innenfor gnr. bnr. 67/14, basert på feltkartlegging 30.06.2021 og eksport fra Artskart 20.01.2022 (Artsdatabanken og GBIF Norge 2022). Kategorier fra rødlisten (arter som er truet av utryddelse): RE – regionalt utdødd; CR – kritisk truet; EN – sterkt truet; VU – sårbar; NT – nær truet; DD – datamangel; NE – ikke vurdert, NA – ikke egnet; LC – livskraftig (ikke rødlistet). Kategorier fra fremmedartslisten (fremmede arter som medfører en økologisk risiko for norsk natur): SE – svært høy risiko; HI – høy risiko; PH – potensielt høy risiko; LO – lav risiko; NK – ingen kjent risiko.

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Seneste funn
Karplanter	<i>Achillea millefolium</i>	Ryllik	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Ajuga pyramidalis</i>	Jonsokkoll *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Allium schoenoprasum</i>	Grasløk	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Anaphalis margaritacea</i>	Perleevigblom	LO	12.07.2020
Karplanter	<i>Angelica sylvestris</i>	Sløke	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Gulaks *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Aquilegia vulgaris</i>	Akeleie	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	Melbær	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Arnica montana</i>	Solblom *	EN	30.06.2021
Karplanter	<i>Bergenia cordifolia</i>	Hjertebergblom	HI	30.06.2021
Karplanter	<i>Bergenia crassifolia</i>	Spadebergblom	HI	30.06.2021
Karplanter	<i>Betonica macrantha</i>	Prydbetonie	LO	12.07.2020
Karplanter	<i>Betula pubescens</i>	Bjørk	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Bistorta vivipara</i>	Harerug *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Briza media</i>	Hjertegras *	NT	30.06.2021
Karplanter	<i>Calamagrostis arundinacea</i>	Snerprørkvein	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Campanula glomerata</i>	Toppklokke	NA	30.06.2021
Karplanter	<i>Campanula glomerata 'Superba'</i>	Prakttoppklokke	HI	30.06.2021
Karplanter	<i>Campanula lactiflora</i>	Melkeklokke	NR	12.07.2020
Karplanter	<i>Campanula persicifolia</i>	Fagerklokke *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Campanula rapunculoides</i>	Ugrasklokke	PH	30.06.2021
Karplanter	<i>Campanula rotundifolia</i>	Blåklokke *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Carex pilulifera</i>	Bråtestarr *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Carlina vulgaris</i>	Stjernetistel *	NT	30.06.2021
Karplanter	<i>Centaurea jacea</i>	Engknoppurt *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Cirsium heterophyllum</i>	Hvitbladtistel	LC	30.06.2021

Karplanter	<i>Convallaria majalis</i>	Liljekonvall	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Daphne mezereum</i>	Tysbast	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Dianthus barbatus</i>	Busknelik	LO	30.06.2021
Karplanter	<i>Dianthus caryophyllus</i>	Hagenellik	LO	30.06.2021
Karplanter	<i>Dianthus deltoides</i>	Engnellik *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Digitalis purpurea</i>	Revebjelle	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Epimedium</i>	Bispelueslekta	NE	12.07.2020
Karplanter	<i>Fragaria vesca</i>	Markjordbær	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Frangula alnus</i>	Trollhegg	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Galium boreale</i>	Hvitmaure *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Gentianella campestris</i>	Bakkesøte *	LC	12.07.2020
Karplanter	<i>Geranium sanguineum</i>	Blodstorkenebb	LC	12.07.2020
Karplanter	<i>Gymnadenia conopsea</i>	Engbrudespore *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Hemerocallis lilioasphodelus</i>	Gul daglilije	LO	30.06.2021
Karplanter	<i>Hieracium laevigatum</i> agg.	Stivsvever	NE	30.06.2021
Karplanter	<i>Hylotelephium maximum</i>	Smørbukk	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Hypericum maculatum</i>	Firkantperikum	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Hypochaeris maculata</i>	Flekkgrisøre *	NT	30.06.2021
Karplanter	<i>Inula</i>	Alantslekta	NE	12.07.2020
Karplanter	<i>Iris xgermanica</i>	Hageiris	LO	30.06.2021
Karplanter	<i>Lathyrus linifolius</i>	Knollerteknapp *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Lathyrus vernus</i>	Vårerteknapp	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Leucanthemum vulgare</i>	Prestekrage *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Lilium martagon</i>	Krøll-lilje	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Lupinus polyphyllus</i>	Hagelupin	SE	30.06.2021
Karplanter	<i>Luzula multiflora</i>	Bakkefrytle *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Malva</i>	Kattostslekta	NE	12.07.2020
Karplanter	<i>Petasites hybridus</i>	Legepestrot	SE	30.06.2021
Karplanter	<i>Phedimus spurius</i>	Gravbergknapp	SE	30.06.2021
Karplanter	<i>Phleum alpinum</i>	Fjelltimotei *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Picea abies</i>	Gran	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Pilosella aurantiaca</i>	Rødsveve	HI	30.06.2021
Karplanter	<i>Pilosella officinarum</i>	Hårsveve *	NE	30.06.2021

Karplanter	<i>Plantago media</i>	Dunkjempe *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Platanthera chlorantha</i>	Grov nattfiol *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Polygala vulgaris</i>	Storblåfjær *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Polygonatum verticillatum</i>	Kranskonvall	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Potentilla erecta</i>	Tepperot *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Primula veris</i>	Marianøkleblom *	VU	30.06.2021
Karplanter	<i>Ranunculus acris acris</i>	Engsoleie	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Rhinanthus angustifolius</i>	Storengkall *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Salix caprea</i>	Selje	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Sedum acre</i>	Bitterbergknapp *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Sempervivum tectorum</i>	Takløk	LO	30.06.2021
Karplanter	<i>Sorbus aucuparia</i>	Rogn	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Syringa josikaea</i>	Ungarsk syrin	PH	30.06.2021
Karplanter	<i>Telekia speciosa</i>	Tusenstråle	LO	30.06.2021
Karplanter	<i>Thymus pulegioides</i>	Bakketimian *	NT	30.06.2021
Karplanter	<i>Vaccinium myrtillus</i>	Blåbær	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Veronica officinalis</i>	Legeveronika *	LC	30.06.2021
Karplanter	<i>Vinca minor</i>	Gravmyrt	SE	30.06.2021
Karplanter	<i>Viola tricolor</i>	Stemorsblom	LC	30.06.2021

* Arten er en kjennetegnende art/tyngdepunktart/skilleart for semi-naturlig eng.

4.4 Tiltakslogg, grunneiers/drifters notater

[Her er det plass for grunneier å føre inn sine egne notater som gjelder gjennomføring av tiltakene. Ved å ha slike notater samla, vil det være lettere å sammenstille erfaringene når planen skal revideres. Husk å sett av nok plass/flere sider for dette.]

AREAL/DELOMR ÅDE:	TYPE TILTAK (EKS SLÅTT, RYDDING, BEITING)	PERIODE	ANTALL DAGSVERK / TIMER	ÅR

4.5 Overvåkning, log

Tabell 2. Posisjon og antall individer kan også sees i Artskart.

POSISJON/FELT:	ART	DATO	ANTALL INDIVIDER	ÅR
32 V N 6655721 Ø 592824	Solblom	30.06 (Hertzberg)	ca. 14 fertile individer	2021
32 V N 6655720 Ø 592823	Solblom	30.06 (Hertzberg)	Ca. 4 fertile individer	2021
32 V N 6655718 Ø 592827	Solblom	30.06 (Hertzberg)	ca. 2 fertile individer	2021
32 V N 6655705 Ø 592828	Solblom	30.06 (Hertzberg)	Ett fertilt individ	2021

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2022–022
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-058-8

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no